

SERVICE-LEARNING INCLUSION DIVERSITY & DIGITAL EMPOWERMENT

SERVICE LEARNING A DIGITÁLNE POSILNENIE

MANIFEST

september 2023

Co-funded by
the European Union

Autori a autorka

Ivo Geers | Rotterdam School of Management, Rotterdamská univerzita
Lucas Meijs | Rotterdam School of Management, Rotterdamská univerzita
Kaat Somers | Univerzitné centrum svätého Ignáca v Antverpách (UCSIA)

*Zbieranie podkladov pre manifest bolo spoločným úsilím [partnerov konzorcia SLIDE](#).
Chceli by sme poďakovať všetkým členom a členkám konzorcia SLIDE za ich pripomienky a návrhy ku konečnej verzii manifesta.*

Manifest Service learning and digitálne posilnenie je výstupom projektu SLIDE, ktorý je financovaný z prostriedkov programu Európskej únie Erasmus+ na základe grantovej dohody 2021-1-BE02-KA220-HED-000032235. Informácie v tomto dokumente odrážajú len názor autorov. Európska komisia nezodpovedá za akékoľvek informácie, ktoré obsahuje.

Obsah

Predstavujeme SLIDE a Manifest SLaDP	3
Prečo práve service learning a digitálne posilnenie?	4
Čo je digitálne posilnenie?	4
Čo je service learning?	4
Ako sa tieto dva pojmy spájajú?	4
Nové etické výzvy service learningu v digitálnom priestore	6
Ako očakávame, že dosiahneme vplyv?	6
Príbehy zainteresovaných skupín	7
Komunita	7
Komunita: Potreby	7
Komunita: Inovácie a vplyv	7
Komunita: Podmienky úspešného SLaDP	8
Študentstvo	8
Študentstvo: Potreby	8
Študentstvo: Inovácie a vplyv	8
Študentstvo: Podmienky pre úspešný SLaDP	9
Učiteľstvo	10
Učiteľstvo: Potreby	10
Učiteľstvo: Inovácie a vplyv	10
Učiteľstvo: Podmienky pre úspešné SLaDP	11
Vysoké školy	12
Vysoké školy: Potreby	12
Vysoké školy: Inovácie a vplyv	12
Vysoké školy: Podmienky úspešného SLaDP	12

Predstavujeme SLIDE a Manifest SLaDP

Projekt Erasmus+ "Service-Learning as a pedagogy to promote Inclusion, Diversity and Digital Empowerment" (2022-2024) alebo SLIDE je medzinárodný európsky projekt belgických, holandských, nemeckých, rakúskych, talianskych, chorvátskych, slovenských, rumunských a španielskych odborníkov a odborníčok na service learning (SL) zahŕňajúci vysokoškolské inštitúcie a siete service learningu. SLIDE je reakciou na akútne potreby v oblasti vzdelávania, ktoré priniesla pandémia COVID-19. Po prvé, potreba digitálne posilniť univerzity, aby sa rýchlo premenili z odborníkov na výučbu na dizajnérov vzdelávacích skúseností a odborníkov na nové technológie. Po druhé, potreba odstrániť rozdiel medzi vlastným vnímaním a skutočnými digitálnymi kompetenciami študentstva vysokých škôl tým, že si rozvinie zručnosti v oblasti digitálnej plynulosti, inteligencie a angažovanosti. Po tretie, potreba rozvíjať pedagogické zručnosti učiteľstva a študentstva s cieľom zvýšiť ich citlivosť voči digitálnej inklúzii znevýhodnených a nedostatočne zastúpených skupín a umožniť im riešiť citlivé súčasné spoločenské otázky. A po štvrté, potreba spojiť digitálne posilnenie učiteľstva a študentstva prostredníctvom pedagogického prístupu service learning, ktorý podporuje rozmanitosť a inklúziu a zároveň vytvára prepojenia medzi vysokými školami a ohrozenými komunitami.

Tento manifest má slúžiť ako základ pre diskusiu, ako zdroj a inšpirácia pre ľudí, ktorí využívajú service learning. Manifest zoskupuje rôzne vyhlásenia o digitálnom posilnení a service learningu, ktoré by mohli byť užitočným východiskom pre vedecký dialóg o odolnosti, prístupe, kvalite výučby a inklúzii.

Manifest SLIDE vznikol na základe konzultácií s členmi a členkami rôznych zainteresovaných skupín z celej Európy, ktoré sú uvedené v tomto manifeste. Každý z deviatich partnerov projektu SKIDE uskutočnil dve fókusové skupiny s pedagogickými a nepedagogickými pracovníkmi a pracovníčkami vysokých škôl, odborníkmi a odborníčkami na service learning, komunitnými organizáciami a študentmi a študentkami, vrátane ľudí s nedostatkom príležitostí. Výsledky týchto diskusií boli použité v dvoch európskych fókusových skupinách medzi partnermi projektu SLIDE. Skúmali sme potrebu digitálneho posilnenia a service learningu, jeho inovatívne vlastnosti, vplyv, ktorý od neho očakávame, a to, aké sú najlepšie postupy pre digitálne posilnenie v rámci service learningu.

Každý partner projektu SLIDE prispel príbehmi študentstva, učiteľstva, ako aj komunitných organizácií. Inšpirujte sa a získajte nové poznatky o hodnote service learningu [na našej webovej stránke](#).

Prečo práve service learning a digitálne posilnenie?

Čo je digitálne posilnenie?

Spôsob interpretácie digitálneho posilnenia závisí do veľkej miery od cieľovej skupiny. To, čo študentstvo pociťuje ako digitálne posilnenie, nemusí byť digitálnym posilnením pre učiteľstvo a naopak. Uvedomenie si týchto rozdielov a existujúcich digitálnych priepastí v spoločnosti je v kontexte digitálneho posilnenia kľúčové. Digitálne posilnenie znamená, že osoba má vedomosti, zručnosti a postoje, aby mohla experimentovať s príležitosťami, ktoré ponúka digitálny svet. Sebastačnosť je kľúčovým pojmom, pretože posilnenie znamená, že ľudia môžu sami prevziať zodpovednosť. Aby boli rôzne skupiny v digitálnom svete sebastačné, potrebujú základné digitálne znalosti a kompetencie. Patrí sem schopnosť používať digitálne zariadenia, ako je počítač alebo smartfón, znalosť digitálnych nástrojov a vedomosti o tom, ako a kedy ich používať, vedieť sa orientovať medzi obrovskými možnosťami online sveta atď. Obzvlášť dôležité sú znalosti o online bezpečnosti a ochrane súkromia. Okrem základných vedomostí a kompetencií si digitálna sebastačnosť vyžaduje aj určité postoje. Jedna vec je poznať riziká ochrany súkromia spojené s určitým nástrojom alebo webovou stránkou, druhá vec je správať sa podľa toho, napríklad zmeniť určité nastavenia súborov cookie. Aby bola digitálna sebastačnosť úplná, znalosti a kompetencie by sa mali premeniť na konkrétne činy a správanie.

Rozvoj digitálnych kompetencií by mal ísť ruka v ruke s "digitálnou disciplínou". Aj keď nám digitálne nástroje môžu uľahčiť život, nekonečné možnosti často spôsobujú rozptýlenie a nedostatočnú efektívnosť. Digitálne kompetencie preto zahŕňajú aj schopnosť robiť účelné rozhodnutia týkajúce sa digitálnych nástrojov. Pri zvažovaní používania digitálnych nástrojov by mali byť vždy na prvom mieste potreby zapojenej cieľovej skupiny. Digitálne posilnenie si vyžaduje, aby zainteresované strany robili dobre premyslené a odôvodnené rozhodnutia bez toho, aby sa očakávalo, že táto voľba bude vždy digitálnou voľbou.

Čo je service learning?

Service learning je účinná pedagogická stratégia zameraná na spoluprácu medzi študentstvom, učiteľstvom a komunitnými organizáciami. Ako hovorí samotný termín, študenti a študentky sa učia poskytovaním služby komunite. Základom úspešného service learningu je vzájomný vzťah medzi študentstvom a komunitnými organizáciami, kde obe strany investujú svoj čas, úsilie a odborné znalosti s cieľom spoluvytvárať hodnoty.

V celej Európe sa študenti a študentky učia prevažne prostredníctvom teoretických aktivít, v ktorých sú normou hypotetické alebo "mŕtve" prípady. V poslednom čase sa však čoraz hlasnejšie ozýva volanie po prakticky skúsenejších, sebavedomejších a kritickejších študentoch a študentkách a od univerzít sa žiada, aby posilnili svoj prínos pre spoločnosť. Service learning má potenciál reagovať na tieto výzvy, prináša výhody pre všetkých zúčastnených a má potenciál podporiť inklúziu a rozmanitosť zapojením tých, ktorí často zostávajú bokom.

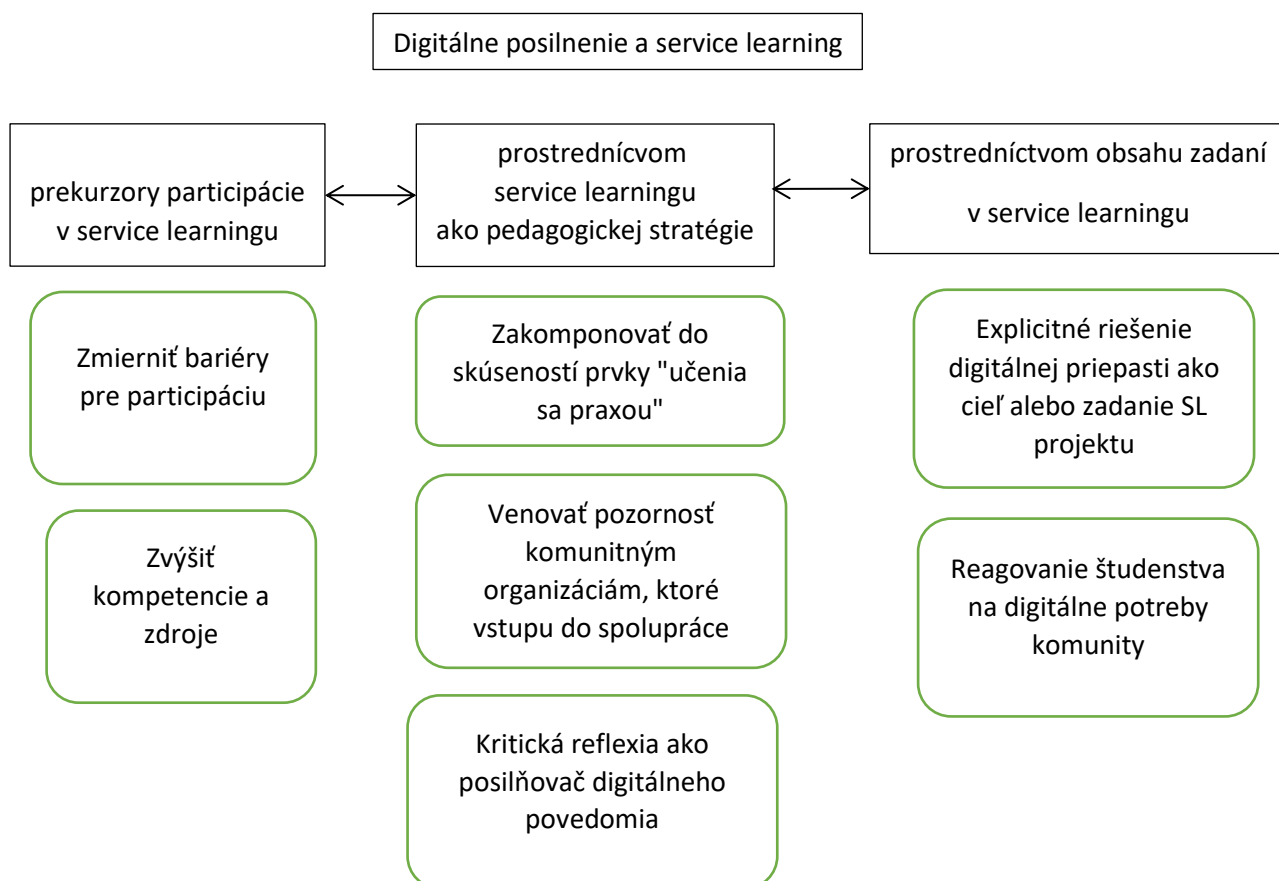
Ako sa tieto dva pojmy spájajú?

Digitálne posilnenie a service learning sa spájajú viacerými spôsobmi. Manifest SLaDP odhaľuje tri cesty pre service learning na podporu digitálneho posilnenia všetkých zúčastnených strán (pozri obrázok 1). Po prvé, digitálne posilnenie môže byť predstupňom účasti na service learningu buď zvýšením úrovne kompetencií a zdrojov zúčastnených strán, alebo organizovaním service learningu takým spôsobom, aby sa znížili prekážky účasti (napríklad geografické prekážky). Takto sa zapojenie do service learningu samo osebe stáva digitálnym posilnením.

Druhú cestu k digitálnemu posilneniu vytvára samotná pedagogika service learning: implementácia prvkov "učenia sa praxou", ktorými môže byť čokoľvek od používania nových nástrojov až po komunikáciu online, môže zvýšiť digitálne posilnenie študentstva a komunitných partnerov v online prostredí. Pre študentov a študentky poskytuje service learning príležitosť pracovať na spoločensky relevantných otázkach a prepojiť digitálny svet so skúsenosťami z reálneho života. Kritická reflexia je v tomto smere silnou posilou, ktorá pomáha študentstvu uvedomiť si slepé miesta, dynamiku moci a vlastné miesto v spoločnosti.

Napokon, digitálne posilnenie zainteresovaných strán možno riešiť aj prostredníctvom úloh prítomných v service learningu. Service learning môže byť zameraný na sociálne problémy spojené s digitálnym posilnením, a to riešením digitálnej priepasti alebo zadaním konkrétnych úloh študentom a študentkám s cieľom podporiť zraniteľné skupiny v spoločnosti, aby sa stali digitálne silnejšími (príkladom môže byť aktivita, v ktorej sa mimovládny organizáciám radí, ako lepšie osloviť svojich príjemcov online, alebo aktivita, v ktorej študenti a študentky priamo rozvíjajú digitálne zručnosti partnerov).

Obrázok 1 Prepojenie digitálneho posilnenia a service learningu

Nové etické výzvy service learningu v digitálnom priestore

Digitálne priestory prinášajú nové výzvy a komplikujú tie existujúce. COVID-19 ukázal nebezpečenstvá interakcií výlučne v digitálnom prostredí. Odoberá nám niektoré kľúčové aspekty ľudskej interakcie, ktoré nám umožňujú zblížiť sa. V posledných rokoch sa prejavuje tendencia zvyšovať počet vzdelávacích inštitúcií, ktoré vzdelávajú len digitálne, pretože je to časovo a finančne efektívnejšie. Tento spôsob vzdelávania však môže prinášať aj nevýhody a straty. V oblasti service learningu môžu projekty zamerané len na digitálne vzdelávanie vytvárať riziká spojené s depersonalizáciou a dekontextualizáciou, čo spôsobuje, že študentstvo nie je schopné plne pochopiť situáciu, ktorú má riešiť, pretože nevníma dôležité kontexty a chýba mu interakcia s členmi komunity. Nemožnosť zažiť komunitu na vlastnej koži, vidieť ju na vlastné oči a rozprávať sa s ľuďmi osobne, môže skúsenosť v service learningu narušiť. Zväčšovanie vzdialenosti prostredníctvom digitálnych prostriedkov môže tiež zvýšiť riziko nižšej miery účasti a možného tokenizmu. Spoliehanie sa na digitálne prostriedky bez prevzatia zodpovednosti za digitálne kompetencie všetkých zúčastnených môže mať tiež negatívne účinky.

Nové nástrahy, ako sú vyššie uvedené, zvyšujú riziko vzniku škodlivých intervencií a/alebo nezamýšľaných dôsledkov, ktoré v konečnom dôsledku prehlbujú digitálnu priepasť. V tomto manifeste sa všetky návrhy spájajú do verzie service learningu, ktorá je zameraná na prispievanie k sociálnej spravodlivosti tým, že sa vyhýba týmto nástrahám. Na prekonanie uvedených rizík je veľmi dôležité, aby sa pri zvažovaní digitálnych nástrojov v rámci service learningu postupovalo cielene a aby sa do centra tohto výberu dostali potreby komunity. Pri vytváraní a realizácii service learningu by si zainteresované strany mali neustále uvedomovať dynamiku moci, participáciu, kultúrnu citlivosť, udržateľnosť angažovanosti a zapojenia, digitálnu bezpečnosť a súkromie, digitálne kompetencie ostatných a predovšetkým: reflexívnu prax.

Ako očakávame, že dosiahneme vplyv?

Cieľom projektu SLIDE je predovšetkým posilniť študentstvo a učiteľstvo vo vysokoškolskom vzdelávaní. Manifest je východiskovým bodom rôznych akcií, ktoré sa snažia dosiahnuť tento cieľ. V rámci projektu budú vytvorené dva otvorené online kurzy (alebo MOOC) zamerané na digitálne kompetencie, kultúru digitálneho vzdelávania a zapojenie študentov a študentiek vysokých škôl, na vybavenie pracovníkov a pracovníčok a študentov a študentiek vysokých škôl zručnosťami potrebnými na využívanie (nových) technológií tvorivým, kritickým, kompetentným a inkluzívnym spôsobom. Okrem toho sa zorganizuje online worldcafe a social hackathon. Zistenia a odporúčania vyplývajúce z jednotlivých výstupov a ich implementácie budú zahrnuté do samostatného dokumentu. Obsah jednotlivých výstupov bude tvorený v spolupráci so zainteresovanými stranami vrátane vysokoškolských učiteľov, študentov a komunitných organizácií z celej Európy, ktorí budú požiadaní o poskytnutie spätnej väzby a vstupov k týmto výstupom projektu.

Príbehy zainteresovaných skupín

Komunita

Komunita: Potreby

Ľudia s nedostatkom príležitostí potrebujú, aby ich hlas bol vypočutý a aby mali možnosť uplatňovať svoje práva. Ich situácia je jednou z otázok sociálnej spravodlivosti. S komunitami sa príliš často zaobchádza ako s jednoduchými prijímateľmi informácií, pričom by sa s nimi malo zaobchádzať ako s partnermi. Každá skupina v spoločnosti má inú potrebu digitálneho posilnenia a zistenie tejto potreby je kľúčové. Aby sa všetci ľudia mohli zúčastňovať na občianskom živote a uplatňovať svoje práva, mali by si osvojiť určité (prierezové) zručnosti a digitálne kompetencie. Komunitní partneri sú často preťažení svojimi úlohami a potrebujú pomoc pri plnení svojho poslania prostredníctvom pracovnej sily a nových poznatkov.

V súvislosti s krízou COVID-19 sa digitálne rozdiely v našej spoločnosti stali viditeľnejšími ako kedykoľvek predtým. Aj teraz, keď kríza pomaly pominula, prechod do digitálneho sveta pokračuje. Zatvárajú sa banky a stánky s lístkami na vlak, mnohé služby fungujú čoraz viac online, komunikácia prebieha online atď. Členovia komunity, ktorí predtým nikdy necítili potrebu používať digitálne nástroje, si teraz uvedomujú, že sú z niektorých služieb vylúčení. Nové potreby členov komunity si vyžiadali aj úpravy v službách organizácií. Digitálny prechod stavia komunity pred nové a náročné výzvy. Service learning môže ponúknuť príležitosti na riešenie týchto výziev s pomocou študentstva.

Komunita: Inovácie a vplyv

Zapojenie do service learningu ponúka komunitu ďalšie pracovné sily. Keď sa študenti a študentky s podporou učiteľov a učiteliek ujmú úloh a problémov, umožňuje to často preťaženým komunitným partnerom priestor pre rozvoj. Študenti a študentky tiež prinášajú nové perspektívy, pohľady a životné skúsenosti. Spoločne s nimi môžu komunitní partneri premýšľať o potrebách digitálneho posilnenia vo vlastnej komunite. Účasť na identifikácii potrieb zabezpečuje, že komunity majú možnosť konať a aktívne sa zapájajú do tvorby služieb.

Učenie v rámci service learningu nie je jednosmerné, prebieha tak u študentstva, ako aj u členov komunity. Zapojení ľudia z komunity môžu získať príležitosti pre osobný, profesionálny a sociálny rozvoj a budovať zmysluplné vzťahy a nové siete. Úspešné service learningové projekty môžu byť príkladom pre širšiu komunitu. Každý jednotlivec zapojený do service learningu, ktorý zažije osobný alebo sociálny rozvoj, môže túto skúsenosť ďalej odovzdať rodine, priateľom a ďalším ľuďom vo svojej sieti. Stretávanie sa s novými typmi ľudí pomáha znižovať kultúrnu a etnickú nerovnováhu, napríklad odstraňovaním medzigeneračných rozdielov a spoznávaním nových kultúr.

Začlenením digitálnych prostriedkov do service learningu možno vzdialenejšie, napríklad vidiecke komunity, osloviť ľahšie a častejšie bez toho, aby to bolo príliš časovo náročné. Hybridná práca so študentmi a študentkami pomáha budovať digitálne kapacity a zručnosti, čím pomáha členom komunity lepšie riešiť problémy a byť sebestačnejšími účastníkmi digitálnej spoločnosti.

Komunita: Podmienky úspešného SLaDP

1. Aby boli skúsenosti so SL hodnotné a digitálne posilňovali, **mali by byť** pri vytváraní programu **v popredí potreby partnera z komunity**.
2. Komunitní partneri musia byť zapojení ako **rovnocenní partneri**, ako **spoluvorcovia** nových poznatkov a vedomostí.
3. Definujte jasné **očakávania na** strane študentstva aj komunity.
 - a. Ujasnite si, o čom každá zo strán nesmie vyjednávať.
 - b. Ujasnite si, čo všetky strany od SL očakávajú a čím môžu prispieť.
 - c. Buďte realistickí, pokiaľ ide o zručnosti študentov a študentiek a ich prínos v rámci časového rámca, ktorý majú pre SL k dispozícii.
4. **Buďte otvorení a transparentní**, pokiaľ ide o rôzne životné skúsenosti študentstva.
5. Súčasťou service learningu je aj to, že študenti a študentky nemajú všetky potrebné skúsenosti alebo zručnosti. Každá skúsenosť SL má aj svoje riziká.
6. Komunitní partneri by mali prevziať **aktívnu úlohu** pri spoluvytváraní hodnoty tým, že sa sami zapoja do formovania a realizácie služby, namiesto toho, aby čakali, že službu poskytnú študenti a študentky.
7. **Používajte nástroje, ktoré** sú členom komunity **známe a/alebo dostupné**, uistite sa, že členovia komunity sú vedení k tomu, ako správne používať digitálne prostriedky.
8. Partneri z komunity a učiteľstvo majú **spoločnú zodpovednosť za spoločné vedenie** študentstva, aby sa uistili, že ich skúsenosti sú hodnotné a vzdelávacie ciele sú splnené.
9. Členov komunity zastupujú komunitné organizácie. Ich úlohou je **preskúmať, ako (digitálne) posilniť postavenie členov komunity pri** vytváraní hodnotných služieb.

Študentstvo

Študentstvo: Potreby

Študenti a študentky sú hlavnými protagonistami service learningu. Ich práca prispieva k tomu, aby sa service learning stal skutočnosťou. Študenti a študentky potrebujú praktické skúsenosti a príležitosti na učenie sa a rast, potrebujú scenáre, ktoré stimulujú ich schopnosť kriticky myslieť a uvažovať, aby sa pripravili na prijímanie výziev v spoločnosti. Z fókusových skupín vyplynulo, že študenti a študentky majú problémy s používaním digitálnych nástrojov a že potrebujú školenia v oblasti rozvoja digitálnych kompetencií. Študenti a študentky stále pracujú na svojom základnom sebarozvoji a na ceste k nemu môže byť service learning významným prispievateľom. Často sa predpokladá, že študentstvo má vyššiu úroveň digitálnych kompetencií ako učiteľstvo, avšak opak je niekedy pravdou. Hoci sú študenti a študentky v súčasnosti digitálnymi domorodcami, stále môžu podľahnúť rovnakým nebezpečenstvám ako iné skupiny, napríklad falošným správam a nesprávnemu zaobchádzaniu s údajmi, a potrebujú pedagógov a pedagogičky, ktoré sú zručnejšie ako oni. Potrebujú skúsenosti, ktoré im umožnia stať sa plnohodnotnými odolnými digitálnymi občanmi a občiankami, ktoré dokážu efektívne využívať digitálne prostriedky na to, aby sa chopili príležitostí a uplatnili svoje práva.

Študentstvo: Inovácie a vplyv

Študenti a študentky sa učia jeden od druhého tým, že zdieľajú skúsenosti zo spoločnej práce na riešení skutočných problémov, pričom sú podporovaní v reflexii tohto procesu. Service learning im poskytuje jedinečnú príležitosť uplatniť teóriu v praxi, vidieť vplyv vynaloženého úsilia a zažiť hodnotu svojho vzdelania. Niektorí študenti a študentky sa dokonca stávajú vzormi pre mladých ľudí, s ktorými pracujú počas SL. Stretávajú sa s inými skutočnosťami, ktoré menia ich názory a umožňujú im uvedomiť si

svoje predsudky, čo im pomáha lepšie pochopiť seba samých a svet okolo nich. Service learning obohacuje vzdelávacie skúsenosti tak hlboko, že umožňuje študentom a študentkám rozvíjať viac zručností ako pri tradičnom vzdelávaní. Rozvíja ich kritické a inovatívne myslenie, ich medziľudské zručnosti, ich občiansky rozvoj. Nie je prekvapením, že úspešné SL programy zvyšujú motiváciu a úsilie a vo všeobecnosti vytvárajú pre študentov a študentky príjemnejšie vzdelávacie skúsenosti. Rozšírenie skúseností pomocou digitálnych prostriedkov otvára študentom a študentkám možnosť preniesť hodnotu svojho vysokoškolského vzdelávania kamkoľvek tým, že majú prístup k nástrojom, vedomostiam atď. kdekoľvek. Znamená to tiež, že fyzická prítomnosť nie je vždy potrebná, čo študentom a študentkám uľahčuje účasť odkiaľkoľvek, kamkoľvek a vplyv kdekoľvek chcú.

Service learning s využitím digitálnych technológií umožňuje študentom a študentkám hlbší a zodpovednejší kontakt s digitálnym svetom. Získavajú skúsenosti s riešením problémov pri používaní digitálnych prostriedkov a čelia výzvam, ako je práca s údajmi, hodnotenie informácií, uspokojovanie potrieb digitálnych komunít a efektívna odborná komunikácia, a to spôsobom, ktorý by pri tradičnom vzdelávaní nezažili. To posilňuje postavenie študentov a študentiek (digitálne) a rozvíja kľúčové prierezové zručnosti, ako aj kritické myslenie. Znižuje tiež bariéry vstupu pre tých, ktorí majú menej príležitostí a fyzické alebo mentálne obmedzenie. Napríklad študenti a študentky s ťzkosťami môžu dosahovať oveľa lepšie výsledky, keď majú určitý odstup od ostatných študentov či členov komunity.

Študentstvo: Podmienky pre úspešný SLaDP

1. Študenti a študentky by mali dostať **usmernenie a priestor na** reflexiu svojich skúseností.
2. Naučte študentov a študentky, ako **pracovať s komunitnými skupinami, ako** vypočúť a rešpektovať potreby komunity a ako odovzdávať vedomosti a zručnosti.
3. **Začleniť SL do učebných osnov**, aby sa uvoľnil jeho potenciál. Študenti a študentky by mali mať **možnosť** pravidelnejšie **vystupovať zo svojej bubliny**. Takto môže dôjsť k zmene paradigmy a vytvoreniu návykov.
4. Projekty by mali byť **zosúladené a naplánované so záujmami a potrebami študentov a študentiek**, keďže oni sú tí, ktorí ich realizujú, **a s učebnými cieľmi predmetu/štúdia**, pretože to je kľúčová vec, ktorá umožňuje učiteľom a učiteľkám udeliť ECTS kredity za učenie sa na základe skúseností zo SL.
5. Vytvorenie jasných **očakávaní na** strane študentstva aj komunity. Komunitné organizácie by mali pochopiť, čo môže SL ponúknuť, a podľa toho plánovať. Efektívne využitie času a pracovnej sily, ktoré SL ponúka, je kľúčom k získaniu hodnoty pre komunitu.
6. Buďte experimentátori a otvorení a nebojte sa riskovať a zlyhať. To všetko sú základné prvky SL.
7. Zníženie zložitosti. Dôležitá je spoločná forma jazyka spojená s kultúrou mládeže.
8. **Zapojenie študentov a študentiek do propagácie ich práce** a vzdelávacích skúseností prostredníctvom sociálnych médií (napr. Instagram a YouTube) zvyšuje vplyv ich práce a podporuje ďalší rozvoj SL.
9. Usmerniť študentov a študentky v otázkach (digitálnej) bezpečnosti pri vykonávaní SL (poistenie, ochrana súkromia, ochrana údajov a práv).
10. Zahrnúť **hl'adisko sociálnej spravodlivosti** (právo a dôstojnosť ľudí).
11. Prevziať zodpovednosť za digitálne kompetencie zapojených partnerov z komunity s cieľom zabezpečiť ich účasť.

Učiteľstvo

Učiteľstvo: Potreby

Úlohou učiteľstva v rámci service learningu je organizovať kurzy a niesť zodpovednosť za kvalitu service learningovej skúsenosti. Učiteľia a učiteľky chcú v prvom rade to najlepšie pre študentov a študentky. Teda chcú zabezpečiť, aby študenti a študentky získali hodnotnú skúsenosť. Ale nesú aj zodpovednosť za to, aby sa komunitné organizácie cítili ocenené. Potreby učiteľov a učiteľiek sú v súlade s týmito zodpovednosťami a zameriavajú sa na priestor a podporu, ktorú dostávajú od svojich inštitúcií, a na ich vlastnú schopnosť vytvárať a riadiť skúsenosti. V mnohých inštitúciách nie je service learning zakotvený v učebných osnovách. Chýba inštitucionálna infraštruktúra na podporu, uznanie a rozvoj service learningu.

V prvej fáze pandémie COVID-19 vznikla akútna potreba digitalizovať rýchlejšie, než si väčšina myslela, že je možné, čo sa v mnohých prípadoch podarilo. Študenti aj učiteľia si však uvedomili, že "len digitálne" má niektoré zásadné nevýhody, ktoré sa ťažko prekonávajú. V Európe, kde COVID-19 pomaly ustupuje do pozadia, sa do popredia dostáva potreba stať sa odborníkmi na spájanie najlepších prvkov online a off-line vzdelávania. Uvedomujeme si, ako spojenie týchto svetov vedie k bohatšiemu vzdelávaniu, ale aj to, že svet sa zmenil a len off-line už nie je postačujúce ani žiaduce. Prioritou sa stalo vedieť, ako správne navrhovať vzdelávacie zážitky so zakomponovanými digitálnymi prvkami, a stať sa odborníkmi na pedagogické výzvy, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou digitálneho alebo skôr hybridného vzdelávania.

Aby si učiteľia a učiteľky mohli plniť svoje povinnosti, mali by byť dostatočne kompetentní na to, aby vedeli usmerňovať a podporovať digitálne zdatné študentstvo. Mali by byť schopní rozlíšiť, či je digitálna zložka pridanou hodnotou alebo nie, a vybrať digitálne nástroje alebo prostredia, ktoré sú relevantné a efektívne pre ich zámery. Digitálne posilnenie by sa malo zameriavať na schopnosť používať IT, byť digitálne gramotný, schopnosť pristupovať k informáciám a digitálnym znalostiam, schopnosť učiť sa a spolupracovať s ostatnými, a čo je najdôležitejšie, byť súčasťou zosieťovanej spoločnosti. Vedieť, ako a kedy integrovať digitálne nástroje a metódy do vzdelávacích postupov s cieľom obohatiť skúsenosti všetkých účastníkov a zapojiť sa do procesu digitálnej transformácie, by malo byť hlavným cieľom prechodu na postpandemickú univerzitnú výučbu.

Učiteľstvo: Inovácie a vplyv

Service learning je pre učiteľov a učiteľky pomerne revolučný. Poskytuje im možnosť priamo vidieť praktickú hodnotu materiálov vyučovaných v ich programoch a umožňuje, aby kurzy mali spoločenský dosah. Service learning vrhá svetlo na problémy, ktorým sa inak venuje málo pozornosti, pretože sú mimo kompetencie verejného a súkromného sektora. Umožňuje tiež učiteľom a učiteľkám posilniť postavenie ďalších zainteresovaných strán, napríklad tých, ktorí majú menej príležitostí a inak by sa nezapojili. Keď sa service learning stane súčasťou bežných učebných osnov, zamestnanci môžu očakávať vybudovanie silnej komunitnej siete prepojenej s aktuálnymi spoločenskými problémami, ktorá poskytuje zmysluplné prepojenia, inšpiráciu a zdroj nových skúseností v oblasti SL.

Úloha učiteľov a učiteľiek sa v service learningu na rozdiel od bežných metód mení. Vzhľadom na vzájomnú a formatívnu povahu service learningu ako metódy učenia sa založenej na skúsenostiach sa od pedagógov a pedagogičiek vyžaduje, aby študentov a študentky usmerňovali, namiesto toho, aby ich len učili, napríklad tým, že im vytvoria priestor na reflexiu ich práce. Stávajú sa sprostredkovateľmi medzi študentstvom a komunitnými partnermi a sú zodpovední za vytváranie úloh s najvyššími šancami na obojstrannú výhru pre všetkých. Riadenie očakávaní všetkých strán sa stáva zručnosťou, ktorú service learning pridáva do repertoáru učiteľstva. Ak sú študenti a študentky zapojení do projektov SL

zameraných na digitálne posilnenie komunity, vyžaduje si to, aby mal učiteľ/učiteľka tiež dostatočné znalosti o digitálnom prostredí, v ktorom sa jeho študenti a študentky pohybujú.

Digitálne posilnenie si vyžaduje, aby učители a učiteľky pochopili, ako organizovať service learning tak, aby maximalizovali hodnotu pre študentstvo a komunitné organizácie a zároveň zvládli svoje vlastné pracovné zaťaženie. Spojenie s často veľkými skupinami komunitných organizácií môže zaťažiť zdroje vysokoškolských inštitúcií, ale využívaním digitálnych prostriedkov môžu učители a učiteľky efektívnejšie využívať svoj čas, t. j. digitálne organizovať stretnutia o pokroku. Pochopenie organizácie service learningu na základe takých prvkov, ako je geografická vzdialenosť, rôzne programy, dostupné nástroje a metódy a ich efektívne využívanie, im umožní vytvárať dlhodobé skúsenosti s pozitívnym vplyvom pre študentstvo aj komunity a zvýšiť inklúziu marginalizovaných komunít a študentov a študentky s menšími príležitosťami. Digitálne posilnenie by však nemalo znamenať "všetko digitálne na úkor všetkého ostatného". Pri tvorbe vzdelávacích programov musia učители a učiteľky robiť dobre premyslenú a odôvodnenú voľbu bez toho, aby predpokladali, že touto voľbou by mala byť vždy digitálna možnosť. Najmä v projektoch SL, kde kľúčovú úlohu zohráva sociálna interakcia, niektoré veci jednoducho fungujú lepšie vo fyzickom prostredí. Kľúčovou otázkou by malo byť: "aká je pridaná hodnota a užitočnosť digitálneho prostredia v konkrétnom kontexte, v ktorom vaši študenti a študentky pracujú?"

Učiteľstvo: Podmienky pre úspešné SLaDP

1. **Uľahčiť študentom a študentkám** účasť na SL. Podporujte a motivujte študentov a študentky štýlom "robíme to spolu", aby ste podporili spoločný proces učenia.
2. Pracujte na rozvoji "**spoločného digitálneho jazyka**" na úrovni komunity, napríklad pomocou nástrojov, ktoré sú členom komunity známe.
3. **Poskytnite študentom a študentkám dostatok času a priestoru** na experimentovanie s digitálnymi nástrojmi a prostrediami, aby mohli zohrávať aktívnu úlohu.
4. Ponúknite študentom a študentkám **čas na preskúmanie, výskum a pochopenie** komunít, aby mohli poskytovať vhodné služby.
5. Používajte **otvorenú komunikáciu a transparentnosť**. Prístupnosť je kľúčová, učители a učiteľky by mali podporovať porozumenie, rešpekt a rozmanitosť.
6. Poskytnite študentstvu a členom komunity **jasné pokyny a usmerňujte ich očakávania**.
7. Spoluvytvárajte jasné ciele vzdelávania a projektu. Do cieľov výslovne zahrňte etický rozvoj.
8. **Ponúkajte zdroje** na lepšiu interakciu medzi študentstvom a komunitami.
9. Počas semestrálnych kurzov je často málo času na ponorenie sa do komunity. **Ponúknite študentstvu podporné zdroje**, aby sa zapojilo a bolo motivované.
10. Sprevádzajte študentov a študentky pri získavaní skúseností a **poskytnite im dostatok priestoru na premýšľanie**. Stimulujte ich reflexiu prostredníctvom takých prostriedkov, ako sú blogy, vlogy alebo elektronické portfólio.
11. **Známkujte študentov a študentky na základe ich učenia**, nie na základe výsledkov služby.
12. **Vzdelávajte študentov a študentky** v oblasti digitálnej bezpečnosti a ochrany údajov.

Vysoké školy

Vysoké školy: Potreby

Úlohou vysokých škôl v rámci service learningu je podpora a logistika. Ich hlavnou úlohou je podporovať fakulty pri implementácii a rozvoji skúseností so service learningom, ale zahŕňa aj vytváranie stratégií na zlepšenie a rozšírenie service learningu a jeho plné využitie pre spoločenský prospech.

Vysoké školy sú čoraz viac tlačené k tomu, aby sa viac zapájali do prispievania k spoločnosti, a chcú to aj robiť. Súčasťou tohto príspevku je aktívne ovplyvňovanie komúní, v ktorých pôsobia, a uvedomovanie si problémov v spoločnosti, aby ich výskum mohol prispieť k pochopeniu a riešeniu týchto problémov. Vysoké školy potrebujú osvedčené spôsoby plnenia tohto poslania, ktoré poskytujú hmatateľné výsledky a sú udržateľné. Na druhej strane, vysoké školy musia ponúkať spoločensky relevantné programy a mať učebné osnovy, ktoré sú odolné voči budúcnosti. Najmä v prípade technologickjšie zameraných vysokoškolských programov študenti a študentky konštatujú, že programy sa nemenia rovnakým tempom ako ich sektory. Ale aj vo všeobecnosti, ako ukázal COVID-19, tempo zmien je veľmi vysoké a vysoké školy musia držať krok.

Nie je to len rozhovor o obsahu programov, ale aj o metódach výučby. Formatívna verzus sumatívna, flexibilná verzus rigidná, hybridná verzus off-line, synchronná verzus asynchronná. Aby sa táto konverzácia mohla uskutočniť, musia byť vysokoškolské inštitúcie vybavené zručnosťami, zdrojmi a vedomosťami o tom, ako organizovať a inštitucionalizovať inkluzívne vzdelávanie, ktoré využíva nové technológie a vzdelávacie metódy, ako napríklad service learning. Len tak môžu vysoké školy vytvoriť jasnú víziu budúceho vzdelávania.

Vysoké školy: Inovácie a vplyv

Vysokoškolské inštitúcie majú tri hlavné poslania: vyučovanie, výskum a prínos pre spoločnosť (tretie poslanie). Každého poslania sa dotýka začlenenie digitálne obohateného service learningu. Po prvé, service learning obohacuje učebné osnovy, udržiava ich relevantnosť a robí ich odolnými voči budúcnosti, poskytuje študentstvu relevantný rozvoj zručností 21st storočia, praktické poznatky a cenné skúsenosti, vďaka čomu sa následne stáva angažovanejším, spokojnejším a lepšie zamestnateľným. Najzásadnejšou zmenou pre vysokoškolské inštitúcie je, že service learning umožňuje vysokým školám mať priamy spoločenský vplyv počas vzdelávania svojich študentov a študentiek, pričom spoločenský vplyv vzdelávania zvyčajne prichádza až po tom, ako študenti a študentky opustia inštitúciu. Vysoké školy viac komunikujú s komunitami a spoločnosťou ako takou, čo im umožňuje nadväzovať cenné kontakty. Skúsenosti zo SL sú príležitosťou vidieť, čo sa deje v spoločnosti, a môžu inšpirovať nový a relevantný výskum s vysokým spoločenským významom.

Vysoké školy: Podmienky úspešného SLaDP

1. **Vytvoriť infraštruktúru a nezávislý subjekt na podporu integrácie SL**, aby bolo možné neustále rozvíjať SL na úrovni organizácie. **Vypracovať vhodné školenia o digitálnych (výučbových) nástrojoch a online platformách.**
2. **Povzbudzujte učiteľstvo, aby** umožnilo študentstvu kreativitu a odklon od naučených vzorcov vyučovania a myslenia a aby akceptovali, že sa (rovnako ako študentstvo) môžu veľa naučiť od partnerov z komunity.
3. SL môže byť metóda vyučovania náročnejšia na zdroje. Vysoké školy by mali počítať s tým, že budú potrebovať **viac personálnej podpory alebo viac zamestnanectva vo všeobecnosti.**
4. **Uznávať úspechy v oblasti SL** odmeňovaním práce učiteľov a učiteľiek v oblasti SL buď finančne, alebo zmenou pravidiel hodnotenia.

5. **Vytvorenie nezávislého subjektu na podporu integrácie SL, ktorý by zabezpečil** kontinuálny rozvoj SL na úrovni organizácie.
6. **Investície do technológií** by umožnili univerzitám viac sa otvoriť a prenášať svoje poznatky a výsledky výskumu k občanom a komunitám.
7. **Posilnenie inovačného vyučovania** je mimoriadne dôležité pre dosiahnutie angažovanosti študentov a študentiek a prehlbovanie inovačných a podnikateľských zručností.
8. **Vytvorte pilotné projekty so** zapojením vysoko motivovaných študentov a študentiek a komunitných partnerov, vyhodnoťte úspešnosť projektu a šírte výsledky s cieľom ďalej motivovať zainteresované strany k účasti na projektoch digitálneho posilnenia.
9. Poskytovať relevantné metódy, kurzy, domácu a zahraničnú literatúru o SL, podporovať vytváranie sietí s učiteľstvom a členmi/organizáciami komunity.
10. **Vypracovať metódy a nástroje na hodnotenie SL.** Udržiavanie úzkej väzby s účastníkmi a študentstvom v komunite a monitorovanie ich skúseností a hodnoty, ktorú dostávajú, umožňuje inštitúciám vysokoškolského vzdelávania zabezpečiť kvalitu a spokojnosť.